

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือการขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยมีสาระสำคัญตามหัวข้อต่อไปนี้ คือ (1) คู่มือ (2) ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา (3) การขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ (4) ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (5) การทดสอบคุณภาพของคู่มือ (6) ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ และ (7) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. คู่มือ

คู่มือมีเนื้อหาครอบคลุมดังนี้ (1) ความหมายของคู่มือ (2) ลักษณะของคู่มือที่ดี (3) องค์ประกอบของคู่มือ (4) ขั้นตอนการผลิตคู่มือ และ (5) เกณฑ์การประเมินคู่มือ

1.1 ความหมายของคู่มือ

สำหรับความหมายของคู่มือ มีนักการศึกษาไทยได้ให้ความหมายไว้หลายท่านดังนี้

คำว่า “คู่มือ” ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525:192 อ้างถึงใน ฟาเฉิน เหลียง , 2556:8) กล่าวไว้ว่า คู่มือหมายถึง สมุดหรือหนังสือที่แต่งขึ้นเพื่อใช้ประกอบตำรา หรืออำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

พรณี สิริพันธุ์ (2548:12 อ้างถึงใน ฟาเฉิน เหลียง , 2556:8) ได้ให้ความหมายของคู่มือว่า หมายถึงหนังสือที่เรียบเรียงขึ้นเพื่อใช้อำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงาน

อันเร ไชยเผือก (2551:31 อ้างถึงใน ฟาเฉิน เหลียง , 2556:8) อธิบายเกี่ยวกับความหมายของคู่มือไว้ว่า คู่มือเป็นหนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ใช้อำนาจคู่มือได้ศึกษาทำความเข้าใจและปฏิบัติตาม เพื่อทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งใหม่มาตรฐานใกล้เคียงกันมากที่สุด และบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายด้วยตนเอง สำหรับเครื่องจักรต่าง ๆ คู่มือเป็นเอกสารที่สำคัญประจำเครื่องจักร เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องยนต์ และอื่นๆ ต้องการแนะนำให้ผู้รู้จักวิธีการใช้ การบำรุงรักษา การแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นในการใช้เครื่องเหล่านี้สำหรับช่างซ่อม จุดมุ่งหมายคือการศึกษาระบบการทำงาน และไม่ให้มีข้อผิดพลาด

ฟาเฉิน เหลียง (2556:8) สรุปความหมายของคู่มือได้ว่า คู่มือ หมายถึง เอกสารที่แนะนำเกี่ยวกับวิธีการ และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของบุคลากร เป็นหนังสือชนิดหนึ่ง

อนันท์ อนันตสมบูรณ์ (2544:39 อ้างถึงใน พัทธิตา กุลสุวรรณ 2558:25) ได้ให้ความหมายของคู่มือว่า คู่มือเป็นหนังสือ หรือ ตำราที่เรียบเรียงเนื้อหาสาระจากเอกสารหรือตำราทาง

วิชาการต่างๆ แล้วนำมาเขียนใหม่เมื่ออ่านแล้วทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปใช้ ควบคู่ไปกับการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับเนื้อสาระในคู่มือนั้น และได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

ปรีชา ช่างขวัญยืน (2539: 127 อ้างถึงใน พชชิตา กุลสุวรรณ 2558:25) ได้สรุป ความหมายของคู่มือว่าเป็นหนังสือที่ใช้ควบคู่กับการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นหนังสือที่ให้แนวทางการ ปฏิบัติแก่ผู้ใช้ให้สามารถกระทำสิ่งนั้นๆ ได้ บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย โดยแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

1. คู่มือครู คือหนังสือที่ให้แนวทางและคำแนะนำแก่ครู เกี่ยวกับสาระวิธี การกิจกรรม สื่อวัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งข้อมูลหรือแหล่งอ้างอิงต่าง ๆ ปกติจะใช้ควบคู่กับตำราเรียน
2. คู่มือผู้เรียน คือหนังสือที่ผู้เรียนใช้ควบคู่ไปกับตำราเรียนปกติจะประกอบ ประกอบด้วยสาระ คำสั่ง แบบฝึกหัด ปัญหาและคำตอบ และที่ว่าง สำหรับเขียนตอบ
3. คู่มือทั่วไป คือหนังสือที่ให้ความรู้ เกี่ยวกับการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแก่ผู้อ่าน โดยมุ่งหวังให้ผู้อ่านหรือผู้ใช้มีความเข้าใจและสามารถดำเนินการเรื่อง นั้นๆ ด้วยตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

เอกวุฒิ ไกรมาก (2541: 51 อ้างถึงใน พชชิตา กุลสุวรรณ 2558:25) ได้ให้ ความหมายของคู่มือว่าเป็นหนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการทำความเข้าใจและง่ายต่อการ ปฏิบัติตามได้ ในการกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อส่งเสริมและประกอบกรเรียนการสอนให้ บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดสอดคล้องกับบรรณฯ

สุคันธชาติ (2540: 40 อ้างถึงใน พชชิตา กุลสุวรรณ 2558:25) ได้สรุปความ หมายของคู่มือการสอนหรือคู่มือครูต้องประกอบด้วยจุดมุ่งหมายของการเรียน มีเนื้อหาในรายวิชามี การแนะนำในการจัดการเรียนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นแนวทางในการทำกิจกรรมของ นักเรียนกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักคิดหาเหตุ ผลมีการกำหนดการใช้วัสดุประกอบการเรียนการสอนที่ เกี่ยวข้องคู่มือการสอนที่มีครบองค์ประกอบต่างๆ จะทำให้การเรียนการสอนของครู อาจารย์ที่นำคู่มือ ไปใช้ ได้มีมาตรฐานการสอน ใกล้เคียงกันมากที่สุดและทำให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถและ ทักษะที่ใกล้เคียงกัน

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2543: 95-96 อ้างถึงใน พชชิตา กุลสุวรรณ 2558:25) กล่าวถึงคู่มือครูว่า เป็นคู่มือและแผนการสอนสำหรับผู้สอนหรือผู้เรียนตามแต่ชนิดของชุดการสอน ภายในคู่มือจะชี้แจงถึงวิธีการใช้ชุดการสอนเอาไว้อย่างละเอียด อาจจะทำเป็นเล่มหรือแผ่นพับก็ได้

พชชิตา กุลสุวรรณ (2558:26) กล่าวพอสรุปได้ว่า คู่มือเป็นหนังสือ ตำรา เอกสาร แนะนำที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ใช้คู่มือได้ศึกษาทำความเข้าใจและนำไปปฏิบัติงานได้ ทันทิจนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย โดยให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกันมากที่สุดทำให้นักเรียนนักศึกษา มีความรู้ความสามารถตลอดจนทักษะใกล้เคียงกัน

โดยสรุป คู่มือ หมายถึง การรวบรวมสื่อที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา ของแต่ละ หน่วยมาช่วยในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอนนี้ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า สื่อประสม ซึ่งออกแบบเพื่อนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา

วัตถุประสงค์ และประสบการณ์ของแต่ละหน่วย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 ลักษณะของคู่มือที่ดี (ฟาเนิน เหลียง , 2556:9-12)

หนังสือคู่มือนั้น แท้จริงก็คือหนังสือที่สอนหรือให้ความรู้แก่ผู้อ่านผ่านทางภาษาเขียน แต่เนื่องจากผู้อ่านไม่มีโอกาสที่จะซักถามผู้เขียนในประเด็นที่สงสัย คู่มือ จำเป็นต้องมีความชัดเจนให้รายละเอียดครอบคลุมประเด็นที่น่าสงสัยไว้ทั้งหมด ซึ่ง บุญแก้ว ควรหาเวช (2542:77 อ้างถึงใน ฟาเนิน เหลียง , 2556:9) ได้อธิบายเกี่ยวกับคู่มือที่ได้กล่าวว่า จะต้องคำนึงถึงภาษาที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ใคร่ครวญถึงปัญหาและสถานการณ์อย่างทะลุปรุโปร่ง เพื่อให้ผู้ใช้คู่มือใช้เป็นอย่างดี ควรออกแบบคู่มือให้สวยงามน่าหยิบอ่าน มีรูปภาพหรือการ์ตูนประกอบเพื่อให้มีความน่าสนใจ หากทำเป็นเล่มควรทำปกให้มีความสวยงาม และทนทานต่อการใช้สอย ส่วนหน้าปกก็ควรเขียนอย่างเด่นชัด สอดคล้องกับ ปรีชา ช่างขวัญยืน (2550:170 อ้างถึงใน ฟาเนิน เหลียง , 2556:10) ที่กล่าวว่าคู่มือที่ดีจะต้องมีรายละเอียดครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ และประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. ควรระบุให้ชัดเจนว่าคู่มือนั้นเป็นคู่มือสำหรับใคร ใครเป็นผู้ใช้
2. กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนว่า ต้องการให้ผู้ใช้ทำอะไรบ้าง
3. ควรมีส่วนนำที่จูงใจผู้ใช้ ว่าคู่มือนี้จะช่วยให้ผู้ใช้ได้อย่างไร ผู้ใช้จะได้รับประโยชน์อะไรบ้าง
4. ควรมีส่วนที่ให้หลักการหรือความรู้ที่จำเป็นแก่ผู้ใช้ในการใช้คู่มือเพื่อให้การใช้คู่มือเกิดประสิทธิภาพสูงสุด
5. ควรมีส่วนที่ให้คำแนะนำแก่ผู้ใช้เกี่ยวกับ การเตรียมตัว การเตรียมเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งที่จำเป็นในการดำเนินการตามที่คู่มือแนะนำ
6. ควรมีส่วนที่ให้คำแนะนำแก่ผู้ใช้เกี่ยวกับขั้นตอนหรือกระบวนการในการทำสิ่งใด สิ่งหนึ่ง ซึ่งควรมีคุณสมบัติดังนี้
 - 6.1 ความถูกต้อง เนื้อหาสาระที่เห็นนั้นควรมีความถูกต้อง สามารถช่วยให้ผู้ใช้คู่มือทำสิ่งนั้นได้สำเร็จ
 - 6.2 ความเพียงพอ ให้ข้อมูล/รายละเอียดที่เพียงพอที่จะช่วยให้ผู้ใช้คู่มือสามารถ ทำสิ่งนั้น ๆ สำเร็จ
 - 6.3 ความเหมาะสมของการเรียงลำดับขั้นตอน ขั้นตอนการทำจะต้องมีการเรียงลำดับอย่างเหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้ใช้สามารถทำสิ่งนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วและประหยัด
 - 6.4 ให้เข้าใจได้ง่ายโดยใช้เทคนิคอื่น ๆ ประกอบ เช่น การใช้ภาพประกอบการใช้ ตาราง การใช้การเปรียบเทียบ อุปมาอุปไมย การยกตัวอย่าง การใช้สีจำแนก เป็นต้น
 - 6.5 ความครอบคลุมของสาระที่ให้ควรให้คำแนะนำ และ ชี้แจงเหตุผลเกี่ยวกับสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำ เช่น เคล็ดลับหรือเทคนิควิธีต่างๆ ที่จะช่วยให้การทำสิ่งนั้นสำเร็จได้อย่างดี รวมทั้งการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่มักเกิดขึ้นจากการทำสิ่งนั้น ๆ

ข้อมูลนี้มักจะมาจากความรู้และประสบการณ์ของผู้เขียน ซึ่งจะมีคุณค่าต่อผู้ใช่มาก

7. ควรมีคำตอบหรือกิจกรรมให้ผู้ใ้คู่มือทำ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในการอ่าน หรือการปฏิบัติตามขั้นตอนที่เสนอแนะ และ เว้นที่ว่างสำหรับผู้ใ้คู่มือในการเขียนคำตอบ รวมทั้ง มีคำตอบหรือแนวในการตอบหรือคำเฉลยให้ไว้ด้วย เพื่อผู้อ่านจะสามารถตรวจ สอบคำตอบ ของตนเอง หากสามารถคาดคะเนคำตอบของผู้ใ้รวมทั้งคาดคะเนได้ว่าส่วนใหญ่ผู้ใ้คู่มือมักจะผิดพลาดตรงจุดไหน ถ้าสามารถให้คำอธิบายไว้ด้วยว่าคำตอบอะไรถูกผิดด้วยเหตุใดก็จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใ้คู่มือเป็นอย่างมาก
8. ควรใช้เทคนิคต่าง ๆ เพื่อผู้ใ้คู่มือสามารถใช้คู่มือได้โดยสะดวก เช่น การจัดรูปเล่มขนาด การเลือกตัวอักษร ขนาดของตัวอักษร การใช้ตัวดำ การใช้สี การใช้ภาพ การใช้การตีกรอบการเน้นข้อความบางตอน เป็นต้น
9. ควรให้แหล่งอ้างอิงที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน ซึ่งอาจจะเป็นบรรณานุกรม รายชื่อชมรม รายชื่อหนังสือ รายชื่อสถาบัน รายชื่อบุคคลสำคัญ เป็นต้น

สมจิตร์ ลิขิตสถาพร (2551:12 อ้างถึงใน พาณิน เพลียง , 2556:11) ได้กล่าวถึง

ลักษณะคู่มือที่ดีดังนี้

1. ง่ายที่สุด

หากคุณสามารถเขียนคู่มือขึ้นมา โดยที่คนอ่านหนังสือไม่ออกก็ยังสามารถทำตามรูปที่คุณเขียนขึ้นมาได้ นั่นคือตัวอย่างของคู่มือที่ดีและง่าย เพราะสิ่งที่เราจะทำก็คือ ถ่ายทอดความรู้เบื้องต้นของเราไปสู่ผู้อื่น ต้องการสื่อสารง่ายที่สุด เราจะเลิกใช้เทคนิคต่าง ๆ ได้

2. เขียนขึ้นมาจากต้นแบบที่ดี

ก่อนที่คุณจะลงมือเขียนคู่มือ คุณก็ต้องสำรวจดูก่อนว่างานของคุณนั้น เป็นต้นแบบ ที่ดี มีมาตรฐานหรือไม่ หากงานบางอย่างยังไม่ใช่วิธีการที่ดี คุณเขียนคู่มือออกมาเท่ากับเป็น การลอกแบบที่ไม่ดีไปสู่ผู้อื่นเช่นกัน

3. ได้รับการทดลองใช้

ก่อนที่จะนำคู่มือไปอบรมถ่ายทอดให้ใคร คุณควรที่จะมีการทดลองใช้

4. แก้ไขปรับปรุง

เมื่อเราทดลองใช้พบปัญหาที่ใช้ไม่ได้ผลเราก็ต้องมีการแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้คู่มือของเราเป็นคู่มือที่ดีที่สุด

5. แยกหมวดหมู่ของเรื่องได้ดี

ปัญหาของการเขียนคู่มือที่จะเกิดขึ้นเสมอ คือการปะปนกับเนื้อหา กระโดดไปกระโดดมา

6. มีการ Up-Date

จะมีเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นคู่มือของเราจะต้องมีการเพิ่มเติมให้ทันเวลา และปรับปรุงให้ทันสมัยเสมอ

7. มีการเปรียบเทียบที่ถูกต้อง ยกตัวอย่าง

เพื่อให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น ควรเปรียบเทียบการกระทำที่ถูกต้องกับการกระทำที่ผิดเอาไว้เสมอ จะเป็นคู่มือที่ดี

8. มีแบบฟอร์มควบคุมงาน

เมื่อคุณมีการกำหนดมาตรฐานการทำงานในคู่มือแล้ว คุณน่าจะมีการออกแบบฟอร์มเพื่อตรวจสอบควบคุมการทำงานที่ถูกต้อง

1.3 องค์ประกอบของคู่มือ

ปรีชา ช่างขวัญยืน และคณะ (2539: 128-134 อ้างถึงใน พัทธิตา กุลสุวรรณ 2558:26-27) ได้ให้รายละเอียดองค์ประกอบของคู่มือแบบต่างๆ ดังนี้

1.3.1 องค์ประกอบของคู่มือครู ประกอบด้วย

1. คำชี้แจงในการใช้คู่มือโดยครอบคลุมวัตถุประสงค์ ความรู้พื้นฐานและการแนะนำของคู่มือ
2. เนื้อหาสาระที่จะสอนประกอบด้วยคำอธิบายและอาจมีการวิเคราะห์เนื้อหา สาระให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจที่กระจ่าง
3. การเตรียมการสอน การเตรียมสถานที่ วัสดุ สื่อ อุปกรณ์ เครื่องมือที่จำเป็นเอกสาร แบบฝึกหัด ข้อสอบ คำเฉลย พร้อมทั้งการติดต่อประสานงาน
4. กระบวนการ วิธีการปฏิบัติกิจกรรมการสอนเกี่ยวกับขั้นตอน ตัวอย่างกิจกรรมข้อบังคับ ข้อห้ามต่างๆ คำถามคำตอบ
5. การวัดผลประเมินผล เช่น เครื่องมือวัด วิธีการวัดพร้อมเกณฑ์การตัดสินผล
6. ความรู้เสริม สาระที่จะเสริมให้กับผู้อ่านนอกจากที่ครู สอน
7. ปัญหา และคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเพื่อแก้ไขจุดอ่อนในการเรียนจากคู่มือ
8. แหล่งข้อมูล และแหล่งอ้างอิงต่างๆ ในการค้นคว้าเพิ่มเติม

1.3.2 องค์ประกอบของคู่มือผู้เรียน แบบฝึกหัดประกอบด้วย

1. คำชี้แจงการใช้คู่มือ
2. สาระที่เรียน ปัญหาหรือคำถาม แบบฝึกหัดและกิจกรรมที่ต้องการให้ผู้เรียนคิดและทำที่ว่างสำหรับให้ผู้เรียนเขียนคำตอบ
3. เฉลยคำตอบหรือแนวทางในการตรวจสอบ
4. คำแนะนำและแหล่งข้อมูลที่ผู้เรียนสามารถไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมคู่มือผู้เรียนหรือ แบบฝึกปฏิบัติ

1.3.4 คู่มือผู้เรียน แบบฝึกหัด ประกอบด้วย

1. วัตถุประสงค์ที่อิงความรู้เดิม
2. แบบฝึกหัดในสาระต่างๆ ในความรู้เดิมเพื่อสำหรับผู้เรียนได้มีการฝึกฝนให้เกิดความเข้าใจและเกิดทักษะประสบการณ์

1.3.5 คู่มือทั่วไปประกอบด้วย

1. คำชี้แจงการใช้คู่มือ

2. คำชี้แจงเกี่ยวกับการเตรียมการที่จำเป็น
3. เนื้อหาสาระและกระบวนการหรือขั้นตอนในการดำเนินการปฏิบัติ
4. ความรู้เสริมหรือแบบฝึกหัดหรือแบบฝึกปฏิบัติเพื่อช่วยให้เกิดการฝึกฝน
5. ปัญหาและคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหา
6. แหล่งข้อมูลและแหล่งอ้างอิงต่าง ๆ

จากความหมายและองค์ประกอบของคู่มือครูนั้นพบว่าคู่มือครูเป็นเรื่องที่เขียนให้สัมพันธ์โดยตรง กับเนื้อหาสาระในหลักสูตรเพื่อให้ความรู้ แนวทางและข้อเสนอแนะแก่ครู ได้ปฏิบัติตามเพื่อเกิดประโยชน์ แก่การเรียนการสอน

1.4 ขั้นตอนการสร้างคู่มือ

จากการศึกษาแนวทางในการวางแผนการเขียนคู่มือและลักษณะของคู่มือที่ดี ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางในการสร้างคู่มือการขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ดังนี้

การสร้างคู่มือครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ มีแบ่งเป็น 5 ขั้นตอนตามลำดับดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์นักศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ระดับความรู้และความเข้าใจของนักศึกษาในการขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ความรู้ ข้อปฏิบัติและขั้นตอนการขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบและสร้างคู่มือ เมื่อได้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนที่หนึ่งและขั้นตอนที่สองแล้วจึงได้ดำเนินการออกแบบและสร้างคู่มือ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบประเมินคุณภาพด้านความถูกต้องด้านเนื้อหาและส่วนประกอบของคู่มือ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามผลการประเมินและคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนาปรับปรุง การนำคู่มือที่ได้ปรับปรุงแก้ไขจากการประเมินคุณภาพและคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปประเมินคุณภาพแบบกลุ่มกับนักศึกษาชั้นปีที่ 5 จำนวน 10 คน โดยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความเข้าใจเนื้อหาและภาษาที่ใช้ในคู่มือ เพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงอีกครั้ง

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลความพึงพอใจ การประเมินผลความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 5 จำนวน 260 คน จากการศึกษาคู่มือที่เป็นเล่มสมบูรณ์

การดำเนินการสร้างพัฒนาคู่มือตามกระบวนการนี้สามารถทำให้การพัฒนาคู่มือการขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.5 เกณฑ์การประเมินคู่มือ

เมื่อมีการสร้างคู่มือเสร็จแล้ว ก่อนนำไปใช้จริงควรมีการประเมินคู่มือเพื่อจะได้แก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น ดังนั้นการประเมินคู่มือจึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญ วิธีการประเมินคู่มือ ปัจจุบันใช้เกณฑ์เดียวกัน

กับการประเมินหนังสือเรียน เพราะไม่ว่าคู่มือหรือหนังสือเรียน ถือเป็นชนิดหนึ่งของหนังสือ อาจจะทำได้ 2 วิธีกว้าง ๆ คือ (ประหยัด สายวิเชียร , 2525:176 อ้างถึงใน พาณิน เหลียง , 2556:15)

1. วิธีการประเมินคู่มือโดยใช้ความเป็นเหตุผล (Ration or Logical Approach) วิธีนี้เป็นวิธีประเมินที่ต้องกำหนดเกณฑ์ในการประเมินก่อน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและมีความเป็นปรนัยกับทั้งจะต้องมีการให้นิยามเกณฑ์สำหรับประเมินคู่มือ ผู้ที่จะทำหน้าที่ประเมินได้ จะต้องเป็นคณะบุคคล เพราะจะช่วยให้โอกาสในการประเมินจากบุคคลเพียงคนเดียว

2. วิธีการประเมินคู่มือโดยการทดลองใช้คู่มือ (Empirical Approach) คู่มือทุกเล่มควรจะได้นำไปทดลองใช้ก่อนที่จะนำไปใช้จริง ทั้งนี้เพื่อดูว่าคู่มือเล่มนั้น ๆ มีจุดเด่น จุดด้อย อย่งไร จะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น การประเมินโดยการทดลองใช้คู่มือนี้จะเป็นการประเมินผลเพื่อการปรับปรุงคู่มือเป็นสำคัญ จึงควรจะต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบ เพราะเป็นการนำคู่มือไปทดลองใช้จริง จึงต้องระมัดระวังในการแปลความ โดยคำนึงถึงระยะเวลาที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ฉะนั้นจึงทำในรูปของการวิจัย

จะเห็นได้ว่าการประเมินคู่มือนี้มี 2 วิธีคือ วิธีประเมินคู่มือโดยใช้ความเป็นเหตุเป็นผล และวิธีประเมิน โดยการทดลองใช้

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาจะประเมินผลคู่มือโดยใช้ทั้ง 2 วิธี เพื่อให้ได้คู่มือที่มีคุณภาพในระดับดีมากที่สุด ดังนี้คือ วิธีประเมินผลความเป็นเหตุเป็นผล ซึ่งจะประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน และวิธีประเมิน โดยการทดลองใช้จากนักศึกษาชั้นปีที่ 5 จำนวน 1 หมู่เรียน ที่มีจำนวนไม่ต่ำกว่า 30 คน

นอกจากประเมินคู่มือแล้ว ยังควรมีการประเมินคุณค่าคู่มือ ในการประเมินคุณค่าคู่มือนี้ ปัจจุบันใช้เกณฑ์เดียวกันกับการประเมินคุณค่าหนังสือ คือการพิจารณาตัดสินว่า หนังสือเล่มหนึ่ง ๆ หรือเรื่องหนึ่ง ๆ มีคุณค่าทางการศึกษามากน้อยเพียงใด มีส่วนที่ดีและมีส่วนที่บกพร่องอย่างไร เนื่องจากหนังสือมีหลายประเภท และแบ่งออกเป็นหมวดวิชาความรู้ด้านต่าง ๆ หลายนหมวด ผู้ใช้จึงต้องพิจารณาโดยใช้เกณฑ์ประเมินค่าหนังสือแต่ละประเภทแตกต่างกัน จึงจะได้หนังสือที่มีคุณค่ามากที่สุด (รัฐจวน อินทรกำแหง , 2523:40 อ้างถึงใน พาณิน เหลียง , 2556:15-17)

การประเมินค่าคู่มือโดยทั่วไป พิจารณาในเรื่องต่อไปนี้คือ

1. เนื้อหาสาระ ได้แก่ เรื่องราวของคู่มือ โดยพิจารณาเกี่ยวกับประโยชน์คือ คุณค่าทางการศึกษา ความถูกต้องของเนื้อหา การแสดงหลักฐาน ข้อเท็จจริงหรือผลการวิจัยอ้างอิง ความสมบูรณ์ของเนื้อหา ความยากง่ายสำหรับผู้อ่านการนำความรู้ไปใช้ คู่มือที่มีเนื้อหาวิชาการหรือเชิงวิชาการ ควรพิจารณาเรื่องนี้เป็นพิเศษ

2. โครงเรื่องและเนื้อเรื่อง โครงเรื่องคือ การลำดับเรื่องราวเหตุการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา ตัวละคร และเวลา ส่วนเนื้อเรื่อง หมายถึง รายละเอียดตามแนวของโครงเรื่องคู่มือที่ดีควรวางโครงเรื่องแต่ละตอนให้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ด้วยเหตุผลอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างประกอบกันดังต่อไปนี้

2.1 สิ่งที่ยากไปหาสิ่งที่ยากกว่า

2.2 ความจำเป็นที่ต้องเรียนรู้หรือเข้าใจก่อนหลัง

2.3 จากส่วนย่อยไปสู่ส่วนรวมหรือส่วนรวมไปสู่ส่วนย่อย

2.4 จัดโครงสร้างตามลำดับเวลาของเหตุการณ์

2.5 ใช้สถานที่หรือสภาพทางภูมิศาสตร์

2.6 ลำดับชั้นจิตวิทยา คือ

2.6.1 เรียกร้องความสนใจ

2.6.2 ทำให้เกิดความต้องการ

2.6.3 สนองความต้องการ

2.6.4 ได้เกิดความเข้าใจลึกซึ้ง

2.6.5 ให้นำไปปฏิบัติได้

3. เทคนิคการเขียนและสำนวนภาษา เป็นวิธีการหรือศิลปะของผู้เขียน ที่จะทำให้งานเขียนน่าสนใจ ชวนติดตาม ใช้ภาษาถูกต้อง การสร้างและเรียบเรียงประโยคกระชับ ชัดเจน ใช้คำที่มีความหมายตรงไปตรงมา เข้าใจง่าย

4. ผู้เขียนคู่มือที่มีชื่อเสียง หรือมีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องที่เขียนอย่างเพียงพอ น่าเชื่อถือ อาจพิจารณาความคิดเห็น หรือจุดประสงค์ของผู้เขียนในหน้าคำนำประกอบ

5. ส่วนประกอบของคู่มือ คู่มือดีจะต้องมีส่วนประกอบต่างๆที่สมบูรณ์ผู้อ่านสามารถมีส่วนประกอบนั้นนำไปสู่ความเข้าใจเรื่องราวและการศึกษาเพิ่มเติมได้มากยิ่งขึ้นส่วนประกอบต่างๆที่คู่มือจะต้องมี เช่น หน้าปกใน คำนำ สารบัญ ดัชนี บรรณานุกรม เป็นต้น

6. ส่วนประกอบของเนื้อหา เพื่อแสดงให้เห็นชัดเจนและความเข้าใจยิ่งขึ้น เนื้อหาบางอย่างจำเป็นต้องมีตาราง แผนภูมิ ภาพประกอบ และคำอธิบายที่ชัดเจน ภาพประกอบควรที่มีคุณภาพดีตรงตามข้อเท็จจริง

7. การจัดพิมพ์ เป็นสิ่งที่ช่วยให้คู่มือมีคุณค่า น่าอ่าน หนังสือบางเล่มแม้เนื้อหาเรื่องราวจะดี แต่การจัดพิมพ์ไม่ดีก็ทำให้คนสนใจอ่านน้อย สิ่งที่ต้องพิจารณาเกี่ยวกับการจัดพิมพ์ เช่น ลักษณะรูปเล่ม การออกแบบปก การจัดหน้า แบบและขนาดตัวอักษร การจัดและคุณภาพของภาพที่ใช้ประกอบ การใช้สี ความแข็งแรงทนทานสวยงามของกระดาษและเล่มคู่มือ

ดังนั้นในการประเมินคุณภาพของคู่มือโดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือ คือ แบบประเมินคุณภาพของคู่มือ โดยการใช้หลักเกณฑ์ของ รัญจวน อินทรกำแหง ดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินคุณภาพคู่มือ

2. ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา

ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา มีเนื้อหาครอบคลุมดังนี้ (1) ความหมายของใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา (2) ผู้ที่ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา และ (3) ประเภทของใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา

2.1 ความหมายของใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา

ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา สำนักทะเบียนและใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ 2554:1) คือ หลักฐานการอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพควบคุมตามมาตรา 43 แห่งพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 มีสิทธิประกอบวิชาชีพทางการศึกษาได้ ซึ่งออกให้แก่ ผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ทั้งนี้ เป็นไปตามมาตรา 53 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2546 ที่กำหนดให้ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ทั้งของรัฐและเอกชน ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ยกเว้น ผู้มิได้ประกอบวิชาชีพหลักด้านการเรียนการสอน บุคลากรทางการศึกษาที่จัดการศึกษาตามอัธยาศัย การจัดการศึกษาในศูนย์การเรียน ผู้บริหารการศึกษาในระดับอุดมศึกษาระดับปริญญาผู้ใดประกอบวิชาชีพควบคุมดังกล่าวโดยมิได้รับใบอนุญาต หรือแสดงด้วยวิธีการใด ๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจว่าตนมีสิทธิหรือพร้อมที่จะประกอบวิชาชีพ รวมทั้งสถานศึกษาที่รับผู้มิได้รับใบอนุญาตเข้าประกอบวิชาชีพควบคุมในสถานศึกษา จะต้องได้รับโทษตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 78 และ 79 แห่งพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546

2.2 ผู้ที่ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา สำนักทะเบียนและใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ 2554:1) ผู้ที่ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ได้แก่ ผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งของรัฐและเอกชนที่จัดการศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญา โดยจัดการศึกษา ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษา หรือ หน่วยงานอื่นของรัฐ หรือเอกชนที่มีอำนาจหน้าที่ หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษารวมทั้งหน่วยการศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ดังนี้

1. ครู ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู
2. ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู และใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา
3. ผู้บริหารการศึกษา ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู และใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหารการศึกษา
4. บุคลากรทางการศึกษาอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูและใบอนุญาตประกอบวิชาชีพควบคุมอื่น ซึ่งได้มีการออกกฎกระทรวงการประกอบวิชาชีพควบคุม พ.ศ.2549 กำหนดให้วิชาชีพศึกษานิเทศก์เป็นวิชาชีพควบคุม

ผู้ที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา สำนักทะเบียนและใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ 2554:2)

1. ผู้ที่เข้ามาให้ความรู้แก่ผู้เรียนในสถานศึกษาเป็นครั้งคราวในฐานะวิทยากรพิเศษทางการศึกษา
2. ผู้ที่ไม่ได้ประกอบวิชาชีพหลักทางการเรียนการสอนแต่ในบางครั้งต้องทำหน้าที่สอนด้วย
3. นักเรียนนักศึกษา หรือ ผู้รับการฝึกอบรม หรือ ผู้ได้รับใบอนุญาตปฏิบัติการสอน ซึ่งทำการฝึกหัดหรืออบรมในความควบคุมของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาซึ่งเป็นผู้ให้การศึกษาหรือฝึกอบรม ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไขที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนด
4. ผู้ที่จัดการศึกษาตามอัธยาศัย
5. ผู้ที่ทำหน้าที่สอนในศูนย์การเรียนรู้ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ หรือ สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัด การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถาบันสังคมอื่นเป็นผู้จัด
6. คณาจารย์ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาในระดับอุดมศึกษาระดับปริญญาทั้งของรัฐและเอกชน
7. ผู้บริหารการศึกษาระดับเหนือเขตพื้นที่การศึกษา
8. บุคคลอื่นตามที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนด ดังนี้
 - (1) พระภิกษุที่ทำหน้าที่สอนหรือบริหารการศึกษา
 - (2) ผู้สอนศาสนาที่ทำหน้าที่สอนในสถานศึกษา
 - (3) ผู้สอนตามโครงการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ หรือองค์กรระหว่างประเทศ
 - (4) ข้าราชการตำรวจตระเวนชายแดนที่ทำหน้าที่สอนหรือบริหารโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
 - (5) ข้าราชการสังกัดกระทรวงกลาโหม ผู้ที่ทำหน้าที่สอนหรือบริหารโรงเรียนในสังกัดกระทรวงกลาโหมที่จัดการศึกษาปฐมวัย ชั้นพื้นฐาน และ อุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญา

2.3 ประเภทของใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา

(สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา สำนักทะเบียนและใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ 2554:3)

ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา มี 4 ประเภท คือ

1. ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู หมายถึง ใบอนุญาตที่ออกให้แก่ครูซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพหลักทางการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาปฐมวัยขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญา ทั้งของรัฐและเอกชน ทั้งนี้ ไม่ว่าจะ

เป็นผู้ดำรงตำแหน่งครูอยู่ก่อนแล้วตามพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 ผู้ที่ประกอบวิชาชีพครู หรือจะประกอบวิชาชีพครูตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546

2. ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ใบอนุญาตที่ออกให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย ชั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญา ทั้งของรัฐและเอกชน เช่น ผู้ช่วยครูใหญ่ครูใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ อาจารย์ใหญ่ รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นในหน่วยงานทางการศึกษา

3. ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหารการศึกษา หมายถึง ใบอนุญาตที่ออกให้แก่ผู้บริหารการศึกษาซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารนอกสถานศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา เช่น รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งเทียบเท่าผู้บริหารสถานศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา

4. ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษาอื่น หมายถึง ใบอนุญาตที่ออกให้แก่บุคลากรทางการศึกษาอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่สนับสนุน การศึกษา ให้บริการหรือปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศ และการบริหารการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ ซึ่งหน่วยงานการศึกษากำหนดตำแหน่งให้ต้องมีคุณวุฒิทางการศึกษา โดยในปี พ.ศ.2549 กำหนดให้วิชาชีพศึกษานิเทศก์เป็นวิชาชีพควบคุม

อายุใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา

ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ พ.ศ.2547 กำหนดให้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษามีอายุใช้ได้คราวละ 5 ปี นับแต่วันออกใบอนุญาต

3. การขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา

การขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา มีเนื้อหาครอบคลุมดังนี้ (1) คุณสมบัติของผู้ขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู (2) การยื่นแบบคำขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู (3) การชำระค่าธรรมเนียมขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู และ (4) ขั้นตอนการดำเนินการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา

ผู้มีความประสงค์จะขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ทั้ง 4 ประเภทได้แก่ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ ต้องมีคุณสมบัติตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ พ.ศ.2547 และข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ.2548 (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา สำนักทะเบียนและใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ 2554:4)

3.1 คุณสมบัติของผู้ขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

ผู้มีความประสงค์จะขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู จะต้องมียุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้

กรณีชาวไทย

1. คุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังนี้

1.1 คุณสมบัติ

- (1) มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์
- (2) มีวุฒิปริญญาทางการศึกษา หรือ เทียบเท่าหรือมีคุณวุฒิอื่นที่ครุสภารับรอง
- (3) ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี และ ผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

1.2 ลักษณะต้องห้าม

- (1) เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
- (2) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (3) เคยต้องโทษจำคุกในคดีที่ครุสภาเห็นว่าอาจนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ

2. คุณสมบัติตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ดังนี้

2.1 มาตรฐานความรู้ มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษาหรือเทียบเท่าหรือคุณวุฒิอื่นที่ครุสภารับรอง โดยมีความรู้ ดังต่อไปนี้

- (1) ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู
- (2) การพัฒนาหลักสูตร
- (3) การจัดการเรียนรู้
- (4) จิตวิทยาสำหรับครู
- (5) การวัดและประเมินผลการศึกษา
- (6) การบริหารจัดการให้ห้องเรียน
- (7) การวิจัยทางการศึกษา
- (8) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา
- (9) ความเป็นครู

2.2 มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา เป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขคณะกรรมการครุสภา กำหนด ดังต่อไปนี้

- (1) การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน
- (2) การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ

กรณีที่ 1 ผู้สำเร็จการศึกษาคุณวุฒิทางการศึกษาหลักสูตร 5 ปี ที่ครุสภารับรอง เอกสารหลักฐานที่ใช้ในการยื่นคำขอประกอบด้วย

1. แบบคำขอ (คส.01.10) ที่กรอกข้อความครบถ้วน ถูกต้อง และลงลายมือชื่อผู้ยื่นคำขอ
2. สำเนาทะเบียนบ้าน หรือสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน หรือสำเนาบัตรประจำตัว

เจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่มีเลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก

3. สำเนาปริญญาบัตร/สำเนาหนังสือรับรองคุณวุฒิและใบรายงานผลการศึกษา (Transcript)
4. รูปถ่ายหน้าตรงครึ่งตัวไม่สวมแว่นตาขนาด 1 นิ้ว ซึ่งถ่ายไว้ไม่เกิน 6 เดือน จำนวน 2 รูป ให้ติดในแบบคำขอ 1 รูป แนบกับแบบคำขอ 1 รูป โดยเขียนชื่อ-นามสกุล ด้านหลังรูปถ่าย
5. ค่าธรรมเนียมขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู จำนวน 500 บาท
6. สำเนาหลักฐานอื่น ๆ (ถ้ามี) เช่น สำเนาเอกสารการเปลี่ยนชื่อ / นามสกุล ทะเบียนสมรส/หย่า เป็นต้น
7. ลงลายมือชื่อของผู้ยื่นคำขอรับรองความถูกต้องในสำเนาเอกสารหลักฐานทุกฉบับ

2.3 ประเภทชุด การพิจารณาว่ามีสิทธิได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูหรือไม่

1. สำเนาใบรายงานผลการศึกษา (Transcript) จะต้องแสดงวัน เดือน ปี ที่เข้าศึกษา และวันที่สำเร็จการศึกษาอย่างชัดเจน
2. เป็นคุณวุฒิปริญญาทางการศึกษาหลักสูตร 5 ปี จากสถาบันที่ได้รับการรับรองมาตรฐานหลักสูตร และมาตรฐานการผลิตจากคุรุสภา ตรวจสอบได้จากเว็บไซต์คุรุสภา www.ksp.or.th
3. เป็นผู้ที่มีรายชื่อผู้สำเร็จการศึกษายู่ในระบบข้อมูลผู้สำเร็จการศึกษาในวุฒิปริญญาที่คุรุสภารับรอง

กรณีที่ 2 ผู้สำเร็จการศึกษาคคุณวุฒิประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูที่คุรุสภารับรอง เอกสารหลักฐานที่ใช้ในการยื่นคำขอประกอบด้วย

1. แบบคำขอ (คส.01.10) ที่กรอกข้อความครบถ้วน ถูกต้อง และลงลายมือชื่อผู้ยื่นคำขอ
2. สำเนาทะเบียนบ้าน หรือสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน หรือสำเนาบัตรประจำตัว เจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่มีเลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก
3. สำเนาปริญญาตรี/สำเนาหนังสือรับรองคุณวุฒิและใบรายงานผลการศึกษา (Transcript)
4. สำเนาประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู และใบรายงานผลการศึกษา (Transcript)
5. รูปถ่ายหน้าตรงครึ่งตัวไม่สวมแว่นตาขนาด 1 นิ้ว ซึ่งถ่ายไว้ไม่เกิน 6 เดือนจำนวน 2 รูป ให้ติดในแบบคำขอ 1 รูป แนบกับแบบคำขอ 1 รูป โดยเขียนชื่อ-นามสกุล ด้านหลังรูปถ่าย
6. ค่าธรรมเนียมขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู จำนวน 500 บาท
7. สำเนาหลักฐานอื่น ๆ (ถ้ามี) เช่น สำเนาเอกสารการเปลี่ยนชื่อ / ชื่อสกุล ทะเบียน สมรส/หย่า เป็นต้น
8. แบบประเมินการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาระดับจริง (กรณีผู้เรียน 2 ภาคเรียน หรือเรียน 3 ภาคเรียน แต่ฝึกประสบการณ์การสอนในภาคเรียนฤดูร้อน) โดยจะต้องแนบเอกสารหลักฐานประกอบการพิจารณา ดังนี้

- (1) สำเนาหลักฐานแสดงการเป็นครู เช่น สัญญาจ้าง หรือ สมุดประจำตัวครู หรือ คำสั่งอนุญาตให้เป็นครู (โรงเรียนเอกชน) มีการระบุวัน เดือน ปี ที่ปฏิบัติการสอนในสถาน ศึกษาแห่งนั้นชัดเจนสอดคล้องกับวัน เดือน ปี ที่ระบุในแบบประเมินการปฏิบัติการสอน

- (2) สำเนาคำสั่งแต่งตั้ง หรือมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา
- (3) สำเนาคำสั่งแต่งตั้งคณะผู้ประเมินการปฏิบัติการสอน
- (4) สำเนาใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษาของผู้ประเมินการสอน
- (5) ตารางสอนที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา
- (6) สำเนาหนังสือสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ที่อนุญาตให้ปฏิบัติการสอนโดยไม่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

9. ลงลายมือชื่อของผู้ยื่นคำขอรับรองความถูกต้องในเอกสารหลักฐานทุกฉบับ

การพิจารณาว่ามีสิทธิได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู หรือไม่

1. สำเนาใบรายงานผลการศึกษาคณวุฒิปริญญาตรีประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู จะต้องแสดงวัน เดือน ปี ที่เข้าศึกษา และวันสำเร็จการศึกษาอย่างชัดเจน
2. เป็นผู้สำเร็จคณวุฒิปริญญาตรี ก่อนเข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู
3. เป็นคณวุฒิปริญญาตรี ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู จากสถาบันที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน หลักสูตรและมาตรการผลิตจากคุรุสภา ตรวจสอบได้จาก เว็บไซต์คุรุสภา www.ksp.or.th
4. เป็นผู้ที่มีรายชื่อผู้สำเร็จการศึกษาอยู่ใน ระบบข้อมูลผู้สำเร็จการศึกษาในวุฒิปริญญาที่ คุรุสภารับรอง
5. กรณีผู้ประกอบวิชาชีพครูสำเร็จการศึกษาคณวุฒิปริญญาตรี ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู หลักสูตร 2 ภาคเรียน ที่สถาบันการจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามที่คุรุสภาให้การรับรองหลักสูตร ผู้เข้าศึกษาจะต้องเป็นครูก่อนเข้าศึกษา พิจารณาจากสำเนาหนังสือสัญญาจ้าง หรือสำเนา สมุดประจำตัวครู หรือ สำเนาคำสั่งอนุญาตให้เป็นครู (สำหรับครูในโรงเรียนเอกชน) ที่มีการระบุวัน เดือน ปี ที่ทำการสอนในสถานศึกษาชัดเจน
6. เป็นคุณสมบัติตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ พ.ศ.2547 ข้อ 5 และข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ.2548 ข้อ 5

กรณีที่ 3 ผู้สำเร็จการการศึกษาคณวุฒิปริญญาตรี ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ที่สำเร็จการศึกษาก่อน วันที่ 13 กรกฎาคม 2551

เอกสารหลักฐานที่ใช้ในการยื่นคำขอประกอบด้วย

1. แบบคำขอ (คส.01.10) ที่กรอกข้อความครบถ้วน ถูกต้อง และลงลายมือชื่อผู้ยื่นคำขอ
2. สำเนาทะเบียนบ้าน หรือ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน หรือ สำเนาบัตรประจำตัว เจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่มีเลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก
3. สำเนาปริญญาตรี / สำเนาหรือสำเนาหนังสือรับรองคณวุฒิปริญญาตรี และใบรายงานผลการศึกษา (Transcript)
4. สำเนาประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู และ ใบรายงานผลการศึกษา (Transcript)
5. สำเนารายชื่อผู้ได้รับการรับรองคณวุฒิปริญญาตรี ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู เป็นรายการณี จากคณะกรรมการคุรุสภา หรือ หลักฐานแสดงการยื่นขอรับรองคณวุฒิปริญญาตรี ประกาศนียบัตร บัณฑิตวิชาชีพครู เป็นรายการณี
6. รูปถ่ายหน้าตรงครึ่งตัว ไม่สวมแว่นตาขนาด 1 นิ้ว ซึ่งถ่ายไว้ไม่เกิน 6 เดือน จำนวน 2 รูป ให้ติดในแบบคำขอ 1 รูป แนบกับแบบคำขอ 1 รูป โดยเขียน ชื่อ-นามสกุล ด้านหลัง

รูปถ่าย

7. ค่าธรรมเนียมขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู จำนวน 500 บาท
8. สำเนาหลักฐานอื่น ๆ (ถ้ามี) เช่น สำเนาเอกสารการเปลี่ยนชื่อ / นามสกุล ทะเบียนสมรส/หย่า เป็นต้น
9. ลงลายมือชื่อของผู้ยื่นคำขอรับรองความถูกต้องในสำเนาเอกสารหลักฐานทุกฉบับ

การพิจารณาว่ามีสิทธิได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู หรือไม่

1. สำเนาใบรายงานผลการศึกษาคณวุฒิปริญญาตรีประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู จะต้องแสดง วัน เดือน ปี ที่เข้าศึกษา และวันที่สำเร็จการศึกษาอย่างชัดเจน
2. เป็นผู้สำเร็จคณวุฒิปริญญาตรีก่อนเข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู
3. เป็นผู้ได้รับรองคณวุฒิปริญญาตรีประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู เป็นรายกรณีจากคณะกรรมการคณวุฒิปริญญาตรี โดยการยื่นขอรับคณวุฒิปริญญาตรีประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูเป็นรายกรณีต่อคณะกรรมการคณวุฒิปริญญาตรีสามารถยื่นได้ที่ สำนักมาตรฐานวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา
4. เป็นคุณสมบัติตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ พ.ศ.2547 ข้อ 5 และข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ.2548 ข้อ 5

3.2 การยื่นแบบคำขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

การยื่นแบบคำขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา สำนักทะเบียนและใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ 2554:37) สามารถดำเนินการได้ 2 วิธี ดังนี้

1. ด้วยตนเอง

- 1.1 สำนักทะเบียนและใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (อาคาร 1 ชั้น 1) ถนนนครราชสีมา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ในเวลาราชการ
- 1.2 คุรุสภาเขตพื้นที่การศึกษา (เฉพาะเขต 1) ในเวลาราชการ

ยกเว้นจังหวัดขอนแก่น เชียงใหม่ และนครราชสีมา มีคุรุสภาเขตพื้นที่การศึกษา เพิ่มอีก 1 แห่ง ดังนี้

1. คุรุสภาเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2
2. คุรุสภาเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2
3. คุรุสภาเขตพื้นที่ศึกษานครราชสีมา เขต 5

2. ทางไปรษณีย์ ณ ที่ทำการไปรษณีย์ทุกสาขาทั่วประเทศ โดยเจ้าหน้าที่ของถึง

สำนักทะเบียนและใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ
สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา เลขที่ 128/1 ถนนนครราชสีมา
แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
วงเล็บมุมซองด้านซ้าย “ขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาต”

3.3 การชำระค่าธรรมเนียมขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

การขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ มีอัตราค่าธรรมเนียมฉบับละ 500 บาท ตามที่กำหนดในประกาศกระทรวงศึกษาธิการ มีวิธีการชำระค่าธรรมเนียม 3 วิธี (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา สำนักทะเบียนและใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ 2554:37) ดังนี้

1. ชำระค่าธรรมเนียมเป็นเงินสด ณ สำนักทะเบียนและใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา
2. ชำระค่าธรรมเนียมผ่านบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด โดยระบบ Pay at post รหัสบริการ 378 ณ ที่ทำการไปรษณีย์ทั่วประเทศ ยกเว้นตัวแทนไปรษณีย์เอกชน
3. ชำระค่าธรรมเนียมผ่านทางธนาคารกรุงไทย มหาชน จำกัด ณ ธนาคารสาขาทั่วประเทศ

3.4 ขั้นตอนการดำเนินการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา กำหนดขั้นตอนการดำเนินการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษาให้แก่ผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษาไว้ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา สำนักทะเบียนและใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ 2554:38) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การยื่นคำขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา

ผู้ที่มีความประสงค์จะขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา สามารถดำเนินการยื่นคำขอ ได้ 2 วิธี

1. ด้วยตนเอง

- 1.1 ณ สำนักทะเบียนและใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ถนนนครราชสีมา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
- 1.2 คุรุสภาเขตพื้นที่การศึกษา (เฉพาะเขต 1)

2. ผ่านทางไปรษณีย์ ณ ที่ทำการไปรษณีย์ทุกแห่งทั่วประเทศ

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบคุณสมบัติ

เมื่อผู้ยื่นคำขอยื่นแบบคำขอและเอกสารหลักฐานประกอบคำขอให้แก่เจ้าหน้าที่คุรุสภาเรียบร้อยแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย จะดำเนินการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอโดยพิจารณาตามข้อบังคับ และประกาศของคุรุสภาที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 3 การบันทึกข้อมูลในระบบข้อมูลผู้ประกอบวิชาชีพ

กรณีที่ตรวจสอบแบบคำขอ เอกสารหลักฐานประกอบคำขอแล้ว ผู้ยื่นคำขอมิคุณสมบัติครบถ้วนตามที่คุรุสภากำหนด เจ้าหน้าที่จะบันทึกข้อมูลของผู้ยื่นคำขอลงในระบบข้อมูลผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 การชำระค่าธรรมเนียมและออกหนังสือรับรองสิทธิ

กรณีที่ผู้ยื่นคำขอที่สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา หรือสำนักงานคุรุสภาเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อเจ้าหน้าที่ลงบันทึกข้อมูลของผู้ยื่นคำขอเรียบร้อยแล้ว จะให้ผู้ยื่นคำขอชำระค่าธรรมเนียมขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ตามอัตราที่กำหนด และเจ้าหน้าที่จะออกหนังสือรับรองสิทธิและใบเสร็จรับเงินให้แก่ผู้ยื่นคำขอเป็นหลักฐานในการรับขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา

ขั้นตอนที่ 5 การตรวจทานคุณสมบัติและจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเจ้าหน้าที่ดำเนินการ ดังนี้

1. บันทึกข้อมูลของผู้ยื่นคำขอให้สมบูรณ์ครบถ้วนและถูกต้อง
2. ตรวจสอบคุณสมบัติเอกสารหลักฐานให้เกิดความถูกต้องอีกครั้ง
3. เรียกข้อมูลของผู้ยื่นคำขอเพื่อจัดบัญชีรายชื่อของผู้ยื่นคำขอแยกตามประเภทของใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา
4. จัดพิมพ์บัญชีรายชื่อผู้ยื่นคำขอแยกตามประเภทของใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา

ขั้นตอนที่ 6 การเสนอคณะกรรมการกลั่นกรองคุณสมบัติของผู้ขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษาประชุมคณะกรรมการกลั่นกรองคุณสมบัติของผู้ขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษาเพื่อพิจารณาเห็นชอบคุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอ

ขั้นตอนที่ 7 การจัดพิมพ์ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพและจัดส่งใบอนุญาต

1. เมื่อคณะกรรมการกลั่นกรองคุณสมบัติของผู้ขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พิจารณาเห็นชอบคุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอเรียบร้อยแล้ว สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา จะจัดพิมพ์ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแบบใบประกาศและบัตรประจำตัวสมาชิกคุรุสภา พร้อมจัดส่งให้แก่ผู้ยื่นคำขอทางไปรษณีย์
2. ประกาศรายชื่อผู้ได้รับการอนุมัติผ่านทางเว็บไซต์คุรุสภา www.ksp.or.th

ขั้นตอนที่ 8 การเสนอคณะอนุกรรมการกลั่นกรองการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ คณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพ และคณะกรรมการคุรุสภา เพื่อทราบเมื่อดำเนินการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ให้แก่ผู้ยื่นคำขอเรียบร้อยแล้วสำนักงานเลขาธิการคุรุสภาจะรายงานการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ให้คณะอนุกรรมการกลั่นกรองการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา คณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพ และคณะกรรมการคุรุสภาเพื่อทราบ จากที่ผู้วิจัยศึกษาข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ พ.ศ.2547 และข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ.2548 สามารถสรุปการดำเนินการขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูได้ 6 ขั้นตอน เพื่อจัดทำคู่มือได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกรอกแบบคำขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

ขั้นตอนที่ 2 การชำระเงินค่าธรรมเนียมขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

ขั้นตอนที่ 3 การเตรียมเอกสารหลักฐานประกอบคำขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

ขั้นตอนที่ 4 การบันทึกข้อมูลผ่านระบบ KSPBundit ขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

ขั้นตอนที่ 5 การตรวจสอบสถานการณ์การขอขึ้นทะเบียนรับใบประกอบวิชาชีพครู

ขั้นตอนที่ 6 การดำเนินการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

4. การเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์

4.1 ความหมายของทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์

ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ให้ความสำคัญกับตัวผู้เรียน หรือ นักเรียนมากกว่า ครู หรือ ผู้สอน ผู้เรียนจะเป็นผู้ที่มีปฏิสัมพันธ์ (interact) กับ วัตถุ (object) หรือเหตุการณ์ ด้วยตัวของเขาเอง ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจในวัตถุ หรือ เหตุการณ์นั้น ซึ่งก็คือ การสร้าง (construct) การทำความเข้าใจ (conceptualization) และ การแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตัวของเขาเอง ได้มีผู้ให้ ทรรศนะเกี่ยวกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ไว้ ดังนี้

คอนสตรัคติวิสต์ (Constructivism) เป็นปรัชญาของการเรียนรู้ที่มีรากฐานมาจากปรัชญาและจิตวิทยา โดยมีแก่นของทฤษฎี ก็คือ เน้นการสร้างความรู้ด้วยตนเองและอย่างมีความหมายจากประสบการณ์ บุคคลสำคัญ ในการพัฒนาทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ได้แก่ John Dewey Jean piaget Lev Vygotsky Jerome Bruner ในมุมมองของ Constructivist การเรียนรู้ (Learning) หมายถึง กระบวนการที่ผู้เรียนสร้างความรู้ขึ้นภายในอย่างมีความหมายโดยการตีความหมาย (interpretation) แตกต่างกันไปประสบการณ์ของแต่ละคนมีอยู่ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โครงสร้างความรู้ (knowledge Structure) ปรับแก้ (modification) ได้ตลอด ความรู้ (knowledge) เกิดได้จากการแปลความหมายของความเป็นจริงในโลก และเข้าไป representation ภายใน (Bednar,Cunnigham, Dufft,Pertt, 1995 อ้างถึงใน บ้านจอมยุทธ, 2560)

Von glasersfeld (1987 อ้างถึงใน บ้านจอมยุทธ, 2560) ได้กล่าวถึง คอนสตรัคติวิสต์ (Constructivism) เป็นทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ (theory of knowledge) โดยมีมุมมองว่าเกี่ยวข้องกับหลักการ 2 ประการ ได้แก่

- ความรู้ (knowledge) เป็นการกระทำอย่างกระตือรือร้นโดยผู้เรียนไม่ใช่การที่ผู้เรียนจะต้องมาเป็นฝ่ายรับ อย่างเดียวจากสิ่งแวดล้อม (Environment)
- การรู้จัก (know) เป็นกระบวนการปรับตัว (adaptation) ที่ต้องมีการปรับแก้ (modify) อยู่ตลอดเวลาโดยประสบการณ์ของผู้เรียนเองจากโลก (world) ความเป็นจริง

fosnot (1996 อ้างถึงใน บ้านจอมยุทธ, 2560) กล่าวว่า คอนสตรัคติวิสต์ เน้นทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ (knowledge) และการเรียนรู้ (Learning) ที่อธิบายเกี่ยวกับการรับรู้ (knowing) และคนรู้ได้อย่างไร Nick Selly (กรมวิชาการ,2545 อ้างจาก nick Selly) ได้เขียนเกี่ยวกับทฤษฎีสรรค์สร้างนิยม (Constructivism) ว่าเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทุกคนสร้างความรู้จากความคิดของตนเอง แทนที่จะรับความรู้ที่สมบูรณ์และถูกต้องจากครูหรือแหล่งความรู้ที่ครูกำหนดไว้ การสร้างความรู้เช่นนี้ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในบุคคลโดยไม่รู้ตัว ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบด้วยการนำความรู้หลายด้านมาตีความหมายใหม่ ความรู้บางเรื่องอาจได้มาจากประสบการณ์ตรงของตนเองและบางเรื่องได้มาจากการแลกเปลี่ยนกับผู้อื่นแล้วจึงสร้างภาพที่สมบูรณ์และสอดคล้องกับของโลกโดยรวมขึ้นมา “โลก” อาจหมายรวมถึงธรรมชาติด้านกายภาพ หรือวัตถุ และด้านจิตใจ คือด้านสังคมอารมณ์ และปรัชญาต่าง ๆ

4.2 การออกแบบการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์

แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้คอนสตรัคติวิสต์ ได้มีการนำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

การออกแบบสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ (Learning environment design)

สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ จะมีการใช้เทคโนโลยีเป็นฐานเพื่อให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนอย่างมีความหมายของ สิ่งสำคัญก็คือ ผู้เรียนจะเป็นผู้อธิบายความหมาย (Interpret) และ สร้างความหมายที่เกิดจากประสบการณ์ และการมีปฏิสัมพันธ์ด้วยตัวของเขาเอง ดังนั้น ถ้านักการศึกษาจะนำวิธีการสอนนี้ไปใช้ ก็จะต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในงาน (project) นั้น ๆ อย่างมีความหมายมากยิ่งขึ้น และกิจกรรมที่เกิดขึ้น จะต้องส่งเสริมให้มีการสำรวจ การทดลอง การสร้างสรรค์ การเรียนรู้แบบร่วมมือ และการสะท้อนผล หลังจากการศึกษา น แก่นแท้ความสำคัญของคอนสตรัคติวิสต์ก็คือ ผู้เรียนต้องเป็นผู้ลงมือทำด้วยตนเอง หรือ ที่เรียกกันว่า “Active Learner” ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (student centered) การเรียนรู้จะสนับสนุนให้ผู้เรียนมีประสบการณ์มากที่สุด (jonassen, 1999 อ้างถึงใน บ้านจอมยุทธ, 2560)

การออกแบบสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ หรือที่เรียกว่า CLE (constructivist learning environment) จะสนับสนุนหลักสูตร Project – based curriculum การออกแบบนี้ ให้ความสำคัญกับ การใช้โปรแกรมประเภท hypertext learning programs และการนำปรัชญา ลงสู่การปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพในการฝึกอบรม spiro , Feltovich , Jacobson และ coulosn (1991) กล่าวว่า การพัฒนาเกี่ยวกับโปรแกรมการเรียนรู้ประเภท hypertext learning program จะเป็นการขับเคลื่อนที่ทำให้เกิดการรับรู้ที่เป็นความคิดในใจ (intuition) และ เทคโนโลยีด้วยตัวของมันเอง (itself) และ ก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้ทฤษฎีเป็นฐานในการพัฒนาโปรแกรม การใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน (Technology-based) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1) การนำเสนอปัญหา

Jonassen (1998) เชื่อว่าผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีในเรื่องที่เขาสนใจ มี และ เป็นการแก้ปัญหาที่มีความหมาย ที่เกี่ยวข้องกับตัวเขาเอง ปัญหาที่จะนำมาเสนอให้กับผู้เรียนจึงต้องเป็นปัญหาที่ซับซ้อน (ill-structure) เพื่อที่จะให้ผู้เรียนได้ค้นหาวิธีการแก้ปัญหา ด้วยวิธีการต่างๆ ซึ่งไม่ใช่วิธีการที่มีคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องออกแบบ และฝึกหัดในกระบวนการคิดที่ซับซ้อน มีการให้เหตุผล และสืบเสาะวิธีการแก้ปัญหา นักเรียนจะสร้างความคิดจากสถานการณ์ด้วยตัวของเขาเอง suchman (1987 อ้างถึงใน บ้านจอมยุทธ, 2560) ได้กล่าวไว้เช่นกันว่า ความรู้ จะต้องมาจากการสร้างและทำความเข้าใจ ที่เกิดจากตัวผู้เรียนเอง

2) การนำเสนอภารกิจ

การออกแบบ ภารกิจ หรือ กิจกรรม (activity) สำหรับผู้เรียนจะต้องอยู่ในบริบท และ มีความหมายกับผู้เรียนมาก มีความน่าสนใจ เป็นปัญหาที่ต้องมีความซับซ้อน สนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีการใช้เครื่องมือ (tool) ให้ผู้เรียนได้เห็นความซับซ้อน และ ความเชื่อมโยงกัน ของปัญหา การมีปฏิสัมพันธ์กับ มัลติมีเดีย การจำลอง (simulation) การสาธิต และ การใช้โปรแกรมมัลติมีเดีย จะสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจปัญหาที่มีความซับซ้อน ผู้เรียนจะสามารถ จัดกระทำ (manipulate)

สืบเสาะ (investigate) และเชื่อมโยงในหัวข้อได้ดี เครื่องมือทางปัญญา เหล่านี้ จะเป็นตัวช่วยให้ผู้เรียนได้ทำสิ่งต่าง ๆ ได้สำเร็จสิ่งแวดล้อม (Environment) สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้จำเป็นมาก ที่จะต้องเตรียมการไว้อย่างเพียงพอ เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า ทดลอง และ ทดสอบ สมมติฐานการแก้ปัญหา การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ด้วยให้ภารกิจปัญหาที่นำเสนอขึ้น ให้ผู้เรียนได้แก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตัวเอง ผู้เรียนก็จะสามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างเช่น อินเทอร์เน็ต เป็นสิ่งแวดล้อมที่ เร็ว เข้าถึงได้ง่าย จะทำให้เด็กได้มุมมองที่หลากหลาย

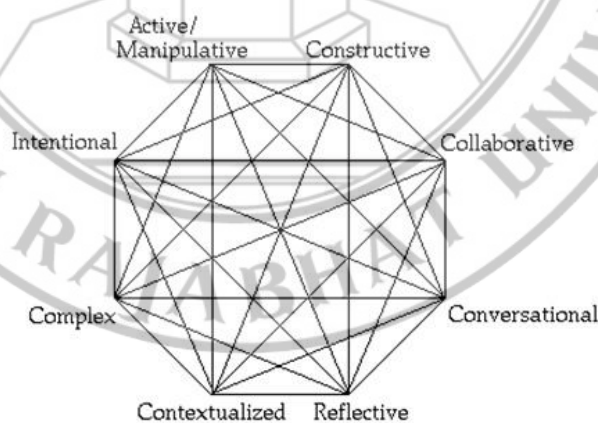
3) แหล่งเรียนรู้ (Resource)

การออกแบบสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ สิ่งที่เป็นแหล่งเรียนรู้ Jonassen (1999 อ้างถึงใน บ้านจอมยุทธ, 2560) ได้อ้างถึงธนาคารข้อมูล (information Bank) ที่จะต้องเป็นแหล่งเรียนรู้ หลากหลายประเภท เช่น เอกสาร คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต โปรแกรมประเภท ภาพเคลื่อนไหว เสียง และเทคโนโลยีอื่น ที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึง และแก้ปัญหาได้ ปัจจุบัน ที่เป็นที่ยอมรับมาก ก็คือ ธนาคารความรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นเครื่องมือที่สนับสนุนผู้เรียนได้เป็นอย่างดี สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ จะต้องจัดเตรียมไว้ให้ผู้เรียนได้ ทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเองและอย่างมีความหมาย Strommen and Lincoln (1992 อ้างถึงใน บ้านจอมยุทธ, 2560) กล่าวว่า เทคโนโลยี ประเภทคอมพิวเตอร์ จะสนับสนุน การระบวนการทางปัญญาของผู้เรียน เพราะ ความรวดเร็วในการประมวลผลสารสนเทศ

4) การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaboration)

การร่วมมือกันเรียนรู้ (Collaboration) จะทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ มาก และเป็นสิ่งสำคัญ ผู้เรียนจะแลกเปลี่ยนสารสนเทศกัน ร่วมกันกัน เป็นการสร้างสังคมการแลกเปลี่ยนความรู้ โปรแกรม ที่จะช่วยสนับสนุนการเรียน เช่น chat newsgroups bulletin board เหล่านี้ ล้วนสนับสนุนให้เกิดการสนทนา การเรียนร่วมมือกัน จะทำให้การเรียนรู้มีความหมายยิ่งขึ้น การใช้เครื่องมือก็จะมีส่วนช่วยเหลือให้เกิดการเอื้ออำนวย การอภิปราย และการแลกเปลี่ยนความคิดของผู้เรียน ที่มีเป้าหมายการเรียนรู้เหมือนกัน

Jonassen ได้นำเสนอ การเรียนรู้ที่มีความหมายจะต้องประกอบไปด้วยกิจกรรมต่างๆ ดังปรากฏในภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 แสดงภาพการเรียนรู้ที่มีความหมายจะต้องประกอบไปด้วยกิจกรรมต่างๆของ Jonassen

Jonassen (1999 อ้างถึงใน บ้านจอมยุทธ, 2560) ได้นำเสนอลักษณะของสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อการเรียนรู้ที่มีความหมาย จะต้องมีความหมาย (characteristics of meaning learning provide guidelines for design) ดังนี้

การทำกิจกรรม (Active) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วมของผู้เรียน ด้วยความตั้งใจและความรับผิดชอบ โดยธรรมชาติแล้วมนุษย์ทุกคน ทุกวัย เกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ยกตัวอย่าง เช่น การเล่นเกมบอกลบนลานทรายของพวกเขาเด็ก ๆ เขาจะเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการเล่นระหว่างกัน โดยการเจรจาต่อรอง (negotiate) ถึงวิธีการเล่น ไม่ใช่ว่าเขาจะต้องมาเรียนรู้วิธีการเล่นในชั้นเรียนหรือในโรงเรียน ซึ่งเป็นลักษณะการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ทักษะ ความรู้ ที่ได้เกิดจากการแลกเปลี่ยนกับสมาชิกคนอื่น โดยใช้วิธีการสื่อสารและการลงมือปฏิบัติเอง ตลอดจนการสะท้อนผลหลังการเรียนรู้

การสร้างความรู้ (constructive) ผู้เรียนจะบูรณาการ ความรู้ใหม่ เข้ากับความรู้อันเดิม เพื่อที่จะทำให้เกิดความหมายยิ่งขึ้น รูปแบบการเรียนรู้ที่มีความหมาย จะเกิดจากการมีประสบการณ์ การสะท้อนผล (reflection) ซึ่งจะช่วยให้พวกเขาลึกซึ้งยิ่งขึ้น

การเรียนรู้แบบร่วมมือ (collaborative) โดยธรรมชาติ แล้วผู้เรียนจะมีการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และความรู้อยู่แล้ว มนุษย์โดยธรรมชาติแล้วก็มักจะค้นหาวิธีการ ที่จะให้คนอื่น ช่วยเหลือในการแก้ปัญหาและการปฏิบัติภารกิจ

ความตั้งใจ (intentional) พฤติกรรมมนุษย์โดยทั่วไปแล้วล้วนมีเป้าหมาย และก็จะทำทุกอย่างเพื่อให้เป้าหมายของตนเองประสบผลสำเร็จ เป้าหมายอาจจะเริ่มต้นเรื่องธรรมดา ไปจนถึงเรื่องซับซ้อน เช่น ความต้องการที่จะพัฒนาทักษะฝีมืออาชีพ ดังนั้น การที่จะให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ และเกิดการเรียนรู้ได้ จะต้องเป็นสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมผู้เรียนให้มีการกล่าวออกมา (articulate) เกี่ยวกับเป้าหมายในสถานการณ์เรียนรู้นั้น

ความซับซ้อน (complex) บางครั้งในการเรียนการสอนแบบเดิม มักเป็นการถ่ายทอดความรู้จากครูไปยังนักเรียน สอนในเรื่องที่ง่าย ๆ เป็นบริบทธรรมดา แต่ในความเป็นจริงในโลก กลับซับซ้อนและไม่ได้มีวิธีการแก้ปัญหาได้โดยวิธีเดียว ปัญหาที่เกิดขึ้น ก็ไม่มีวิแก้ไขในตำราเรียนเลย ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำเสนอการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน เป็นโครงสร้างปัญหาที่ไม่สมบูรณ์ (ill-structure) ซึ่งอย่างน้อยที่สุดก็จะทำให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะการคิดขั้นสูง และ ช่วยพัฒนามุมมองในการมองโลกยิ่งขึ้น

สภาพและบริบท (contextual) มีงานวิจัยหลายชิ้นที่แสดงให้เห็นว่า ภารกิจการเรียนรู้ ที่เป็นสถานการณ์ความเป็นจริงในโลกที่มีความหมาย หรือ สถานการณ์จำลองใน case-based หรือ problem based learning สิ่งเหล่านี้ ก็ยังไม่ทำให้เกิดความเข้าใจของผู้เรียนได้ แต่ว่า เป็นเพียงการถ่ายโยงให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ เท่านั้น ความคิดนามธรรม เกี่ยวกับกฎ ที่เราจดจำ จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ แต่เราก็ยังมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสอนในเรื่องของความรู้ และทักษะในชีวิตจริง บริบท (contexts) ซึ่งมีประโยชน์อย่างมาก และ ต้องจัดเตรียม การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเห็นความแตกต่างในหลากหลายบริบทเพื่อเขาได้ฝึกปฏิบัติและใช้ความคิด

การสนทนา (conversational) โดยปกติในสังคม ก็จะมีการพูดคุย สนทนากัน เกี่ยวกับ ปัญหา งาน ผู้คนก็มักจะค้นหา ความคิดเห็น หรือ ความคิด จากบุคคลอื่น ๆ เทคโนโลยี จะช่วย สนับสนุนกระบวนการสนทนาเหล่านี้ โดยการเชื่อม ผู้เรียนระหว่าง ชั้นเรียน เมือง หรือ ข้ามโลก ซึ่ง ผู้เรียนก็จะกลายมาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมแห่งการเรียนรู้ ทั้งในชั้นเรียน และ โลกภายนอก มุมมองที่ หลากหลายเกี่ยวกับโลก จะช่วยในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง

การสะท้อนผล (reflective) ผู้เรียนจะสะท้อนผล ด้วยการใช้เทคโนโลยีเป็นฐานในการเรียนรู้ ที่จะกล่าวออกมา (articulate) ในสิ่งที่ทำอยู่ และยุทธศาสตร์ที่ใช้ คำตอบที่พบ และเมื่อเขาได้พูดคุย กัน พวกเขาจะทำให้เกิดการเรียนรู้ จากการสะท้อนผล เกี่ยวกับกระบวนการ (processes) และ สิ่งที่ทำให้ ตัดสินใจอย่างนั้น เขาจะเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น และ ทำให้เกิดความรู้ขึ้นใหม่ จากสถานการณ์ จะเห็นได้ว่า การจัดสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ของ jonassen ที่เรียกว่า constructivist learning environment หรือ เรียกสั้นๆ ว่า CLEs มาจากแนวคิดรากฐานความเชื่อ ของทฤษฎีการเรียนรู้คอนสตรัคติวิสต์ ซึ่ง ให้ความสำคัญกับ กระบวนการทางสังคม (social) และ การใช้เทคโนโลยีเป็นฐานในการเรียนรู้ ที่ต้องมีคุณลักษณะสำคัญ 8 ประการ ในการจัดสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ ที่ต้องผสมผสาน และบูรณาการกันทั้งในเรื่อง ของการที่ผู้เรียนต้องเป็นผู้ลงมือกระทำ เอง ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ การสนทนาระหว่างกัน การสะท้อนผล ที่เกิดจากความตั้งใจ และอยู่ ในภารกิจที่มีความซับซ้อนและอยู่ในบริบทของผู้เรียน เหล่านี้ จะทำให้ผู้เรียนสร้างความหมายของ การเรียนรู้ได้ดี และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าทฤษฎีการเรียนรู้คอนสตรัคติวิสต์ เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกิดจากศึกษา ความรู้ที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเองเป็นคนสร้างขึ้นมาด้วยการทำความเข้าใจและตีความหมายของสิ่งที่อยู่ใน โลกความเป็นจริงทั้งที่เป็นวัตถุ หรือเหตุการณ์ ที่อยู่บนฐานประสบการณ์และความรู้ ที่แต่ละบุคคล มีมาก่อนเข้าไปสร้างความหมาย ซึ่งสอดคล้องกับการมีความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะในการขอขึ้น ทะเบียนขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จากการเรียนรู้จากคู่มือ

5. ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ ในประเด็นต่าง ๆ คือ (1) ความหมายของ ความพึงพอใจ และ (2) วิธีการสร้างความพึงพอใจในการเรียน โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ (Satisfaction) ได้มีผู้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้หลาย ความหมาย (อ้างถึงใน สมเด็จ ,2557 :50-51) ดังนี้

เทพพนม เมืองแมน และ สวีง สุวรรณ. (2540 :32) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นภาวะ ของความพึงใจหรือภาวะที่มีอารมณ์ในทางบวกที่เกิดขึ้น เนื่องจากการประเมินประสบการณ์ของคน ๆ หนึ่ง สิ่งที่เขาคาดหวังไประหว่างการเสนอให้กับสิ่งที่ได้รับจะเป็นรากฐานของการพอใจและ ไม่พอใจ

สง่า ภูธรรงค์ (2540:59) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับ ผลสำเร็จตามความมุ่งหมายหรือเป็นความรู้สึกขั้นสุดท้ายที่ได้รับผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2541:24) ได้อ้างถึงแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจของลูกค้า เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้งนี้เพราะการศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่เสริมสร้างความรู้ความสามารถให้แก่ทรัพยากรมนุษย์มหาวิทยาลัยรามคาแหง ตระหนักถึงความสำคัญและได้พยายามที่จะผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม ตลาดแรงงาน และท้องถิ่น มหาวิทยาลัยได้ผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพออกไปรับใช้สังคมดังกล่าวแล้วในทุก ๆ ปี

วิรุฬ พรรณเทวี (2542 :111) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ที่ไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลว่าจะมีความคาดหวังกับสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างไร ถ้าคาดหวังหรือมีความตั้งใจมากและได้รับการตอบสนองด้วยดีจะมีความพึงพอใจมากแต่ในทางตรงกันข้ามอาจผิดหวังหรือไม่พึงพอใจเป็นอย่างยิ่ง เมื่อไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตั้งใจไว้ว่าจะมีมากหรือน้อย

กาญจนา คุณารักษ์ (2543 :39) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความรู้สึกหรือความนึกคิดต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ได้รับตามที่คาดหวังหรือมากกว่าที่คาดหวัง

นภารัตน์ เสือจงพรุ (2544 :44) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกทางบวกความรู้สึกทางลบและความสุขที่มีความสัมพันธ์กันอย่างซับซ้อน โดยความพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อความรู้สึกทางบวกมากกว่าทางลบ

อดุลย์ศักดิ์ สุนทรโรจน์ (2546 :19) กล่าวว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความรู้สึกที่ชอบ หรือพอใจที่มีต่อองค์ประกอบและสิ่งสูงใจในด้านต่าง ๆ ของงานและผู้ปฏิบัติงาน ได้รับการตอบสนองความต้องการ ซึ่งจะมีผลทำให้ผู้ปฏิบัติงาน นั้น ๆ มีการเสียสละอุทิศแรงกายแรงใจและสติปัญญาให้แก่งานอย่างเต็มความสามารถจากความหมายของความพึงพอใจของบุคคลต่าง ๆ ข้างต้น สรุปได้ว่า ความพึงพอใจเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับอารมณ์ความรู้สึก และเจตคติของบุคคลอันเนื่องมาจากสิ่งเร้า และแรงจูงใจ ซึ่งจะปรากฏออกมาทางพฤติกรรมและเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการทา กิจกรรมต่าง ๆ ของบุคคล

กาญจนา แก้วเทพ (2547 :306-307) กล่าวว่า ความพึงพอใจของมนุษย์เป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้ การที่เราจะทราบว่าบุคคลมีความพึงพอใจหรือไม่ สามารถสังเกตโดยการแสดงออกที่ค่อนข้างสลับซับซ้อนและต้องมีสิ่งเร้าที่ตรงต่อความต้องการของบุคคล จึงจะทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ ดังนั้นการสิ่งเร้าจึงเป็นแรงจูงใจของบุคคลนั้นให้เกิดความพึงพอใจในงานนั้น

โดยสรุป ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ดีหรือทัศนคติที่ดีของบุคคล ซึ่งมักเกิดจากการได้รับการตอบสนองตามที่ตนต้องการ ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งนั้น ตรงกันข้ามหากความต้องการของตนไม่ได้รับการตอบสนองความไม่พึงพอใจก็จะเกิดขึ้น ความพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อความรู้สึกทางบวกมากกว่าทางลบ

5.2 วิธีการสร้างความพึงพอใจในการศึกษา

มีการศึกษาในด้านความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างสภาพทางจิตใจกับผลการเรียนจุดที่น่าสนใจจุดหนึ่ง คือ การสร้างความพอใจในการเรียนตั้งแต่เริ่มต้นให้แก่ทุกคน ซึ่งในเรื่องนี้มีผู้ให้แนวคิดไว้หลายท่าน (อ้างถึงใน สมเด็จ ,2557:51-52) ดังนี้

คณิต ดวงหัตถ์ (2537) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือพอใจของบุคคลที่มีต่อการทำงานและองค์ประกอบหรือสิ่งจูงใจอื่น ๆ ถ้างานที่ทำหรือองค์ประกอบเหล่านั้นตอบสนองความต้องการของบุคคลได้บุคคลนั้นจะเกิดความพึงพอใจในงานขึ้น จะอุทิศเวลา แรงกาย แรงใจ รวมทั้งสติปัญญาให้แก่งานของตนให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งจูงใจที่ใช้เป็นเครื่องมือกระตุ้นให้บุคคลเกิดความพึงพอใจจากการศึกษา รวบรวมและสรุปของ มีดังนี้

1. สิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุ (material inducement) ได้แก่ เงิน สิ่งของหรือสภาวะทางกายที่ให้แก่ผู้ประกอบการกิจกรรมต่าง ๆ
2. สภาพทางกายที่พึงปรารถนา (desirable physical condition) คือ สิ่งแวดล้อมในการประกอบการกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งอันก่อให้เกิดความสุขทางกาย
3. ผลประโยชน์ทางอุดมคติ (ideal benefaction) หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่สนอง ความต้องการของบุคคล
4. ผลประโยชน์ทางสังคม (association attractiveness) คือ ความสัมพันธ์อันดีที่มีร่วมกับผู้ร่วมกิจกรรม อันจะทำให้เกิดความผูกพันความพึงพอใจและสภาพการเป็นอยู่ร่วมกัน เป็นความพึงพอใจของบุคคลในด้านสังคมหรือความมั่นคงในสังคม ซึ่งจะทำให้รู้สึกมีหลักประกันและมีความมั่นคงในการประกอบการกิจกรรม

วีรูม (Vroom, 1990:90 (อ้างถึงใน นฤมล กรินทร์รักษ์ 2556:40) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจกับทัศนคติเป็นคำที่มีความหมายคล้ายคลึงกันมากจนสามารถใช้แทนกันได้โดยให้คำอธิบายความหมายของทั้งสองคำนี้ว่า หมายถึง ผลจากการที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในสิ่งนั้นและทัศนคติด้านลบจะแสดงให้เห็นสภาพความไม่พึงพอใจ และ กูด (Good, 1973:320 อ้างถึงใน นฤมล กรินทร์รักษ์ 2556:40) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพ คุณภาพ หรือระดับความพึงพอใจซึ่งเป็นผลมาจาก ความสนใจต่างๆและทัศนคติที่บุคคลมีต่อสิ่งนั้น

โดยสรุป ความพึงพอใจ เป็นทัศนคติที่เป็นนามธรรม เกี่ยวกับจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่สามารถมองเห็นรูปร่างได้ นอกจากนี้ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกด้านบวกของบุคคล ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจเกิดขึ้นจากความคาดหวัง หรือเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการให้แก่บุคคลได้ซึ่งความพึงพอใจที่เกิดขึ้นสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามค่านิยมและประสบการณ์ของตัวบุคคล

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การพัฒนาคู่มือการขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มี 10 เรื่อง ดังนี้

จำอากาศเอกสุรศักดิ์ ปะภูสะโก (2552) ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือการสอนรายวิชาดนตรีสากล 2 เรื่อง การปฏิบัติแซกโซโฟน ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นกลางปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. คู่มือการสอนรายวิชาดนตรีสากล 2 เรื่อง การปฏิบัติแซกโซโฟน ช่วงชั้นที่ 4

ชั้นกลางปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 81.88 / 84.38

2. ดัชนีประสิทธิผลของการเรียนด้วยคู่มือการสอนรายวิชาดนตรีสากล 2 เรื่อง การปฏิบัติแซกโซโฟน ที่พัฒนาขึ้นมีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.76 แสดงว่าหลังเรียนด้วยคู่มือการสอนแซกโซโฟน นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนร้อยละ 76

3. นักเรียนที่เรียนด้วยคู่มือการสอนรายวิชาดนตรีสากล 2 เรื่อง การปฏิบัติแซกโซโฟน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยคู่มือการสอนรายวิชาดนตรีสากล 2 เรื่อง การปฏิบัติแซกโซโฟน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

โดยสรุป คู่มือการสอนรายวิชาดนตรีสากล 2 เรื่อง การปฏิบัติแซกโซโฟน ที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเหมาะสม นักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้นกว่าก่อนเรียนและมีความพึงพอใจต่อการเรียนอยู่ในระดับมาก จึงควรสนับสนุนส่งเสริมให้ครูดนตรีสากลทำคู่มือดังกล่าวสำหรับไปใช้ในการเรียนการสอนวิชาดนตรีต่อไป

พิจิตรา คล้ายชะเอม (2553) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือศึกษาแนวปะการังหาดปลื้มสุข กรณีศึกษา : นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านกู่กู เทศบาลตำบลรัชฎา อำเภอมือง จังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพความสมบูรณ์ของแนวปะการังบริเวณหาดปลื้มสุขอยู่ในสภาพสมบูรณ์ดีชนิดรูปทรงปะการังบริเวณหาดปลื้มสุข ที่พบ คือ ปะการังกิ่ง ปะการังก้อน ปะการังกิ่งก้อน ปะการังแผ่น และปะการังเห็ด

2. คู่มือศึกษาแนวปะการังหาดปลื้มสุข กรณีศึกษานักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านกู่กู เทศบาลตำบลรัชฎา อำเภอมือง จังหวัดภูเก็ต ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ความตระหนักและเจตคติ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. นักเรียนมีความพึงพอใจคู่มือศึกษาแนวปะการังหาดปลื้มสุข จัดอยู่ในระดับดีมากโดยคิดเป็นร้อยละ 67.08

ปิยะเทพ รัตนพันธ์ (2553) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือคุณชายฝั่งทะเลบริเวณคลองเกาะผี สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า คู่มือคุณชายฝั่งทะเลบริเวณคลองเกาะผี มีประสิทธิภาพทำให้นักเรียนมีความรู้ ความตระหนัก เจตคติและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ชายฝั่งทะเลเพิ่มขึ้น ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจคู่มือคุณชายฝั่งทะเลอยู่ในระดับดีมากคิดเป็นร้อยละ 73 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

สุรัสวดี จินดาเนตร (2553) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือการสอนโครงการคณิตศาสตร์ สำหรับครูในช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนดาราวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ได้คู่มือการสอนวิชาโครงการคณิตศาสตร์ สำหรับครูในช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนดาราวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ คู่มือการสอนวิชาโครงการคณิตศาสตร์โดยรวมพบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 4.5$ และ $SD = 0.48$) กิจกรรมการเรียนการสอน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.97 ถือว่ากิจกรรมการเรียนการสอนวิชาโครงการคณิตศาสตร์ มีความความสอดคล้องและความเหมาะสม สามารถนำคู่มือการสอนวิชาโครงการคณิตศาสตร์ไปใช้ได้จริง

นายฟาเงิน เหลียง (2556) ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างคู่มือสนทนาภาษาไทยเบื้องต้น สำหรับนักศึกษาจีนที่เรียน ภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ได้คู่มือสนทนาภาษาไทยเบื้องต้น สำหรับนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ จำนวน 14 บท ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยสนทนาเบื้องต้น ได้แก่การทักทายและการอำลา การแนะนำตัว การขอโทษ การขอบคุณ ที่อยู่อาศัย อาหารการกิน การซื้อของ การเดินทางท่องเที่ยว วันเทศกาล และดินฟ้าอากาศ การโทรศัพท์ ไปหาหมอ งานอดิเรก กิจกรรมในชีวิตประจำวัน การอวยพร และบุคลิกภาพ นิสัย โดยผู้วิจัยได้จัดทำรูปเล่มโดยใช้ภาษาไทยเป็นหลักและมีการใช้ภาษาจีนช่วยเสริมความเข้าใจและช่วยกำกับในการอ่านออกเสียงภาษาไทย องค์ประกอบของคู่มือประกอบด้วยหน้าปก คำนำ คำชี้แจงเกี่ยวกับการใช้คู่มือ สารบัญ เนื้อหา บทเรียน และบรรณานุกรม เนื้อหาในแต่ละบทจะประกอบด้วยบทสนทนาในโอกาสต่าง ๆ คำศัพท์ โครงสร้างประโยค คำแนะนำเรื่องประโยคและประโยคคำถามที่ใช้บ่อย และข้อสังเกต ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 103 หน้า คู่มือดังกล่าวได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี สามารถนำไปใช้ได้เหมาะสม

ดร.ประเทืองสุข ยังเสถียร (2558) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือการฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สำหรับนักศึกษา สาขาวิชาภาษาอังกฤษ วิทยาลัยการฝึกหัดครู ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของคู่มือการฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษคือ 75.34/76.67 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 75/75
2. นักศึกษามีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
3. นักศึกษามีทักษะการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษหลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับดี
4. นักศึกษามีความพึงพอใจต่อคู่มือการฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในระดับมาก
5. ครูที่เลี้ยงมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในระดับมาก
6. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในระดับมาก

วุฒิสักดิ์ บุญแน่น (2558) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนรู้ชีววิทยาและปฏิบัติการชีววิทยาสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรีคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่าคู่มือการจัดการเรียนรู้ชีววิทยาและปฏิบัติการชีววิทยาสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษาแต่ละหน่วยการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.55/81.85 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ ที่ตั้งไว้ที่ 80/80 มีดัชนีประสิทธิผล (E.I) เท่ากับ 0.751 และนิสิตมีความรู้เกี่ยวกับชีววิทยาสิ่งแวดล้อม ความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทักษะปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการหลังการเรียนมากกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยสรุป การพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนรู้ชีววิทยาและปฏิบัติการชีววิทยาสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรีคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีประสิทธิภาพเหมาะสมทำให้นิสิตมีความรู้ด้านชีววิทยาสิ่งแวดล้อม ความตระหนักต่อ

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทักษะปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการเพิ่มขึ้น นับว่าเป็นการปลูกฝัง ให้นิสิตเกิดความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม มีความตระหนักต่อสิ่งแวดล้อม และมีทักษะในการทำปฏิบัติการ ด้านสิ่งแวดล้อม นาไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อ สิ่งแวดล้อมให้เกิดขึ้นในระยะยาวต่อไป

ไพบุลย์ ลีम्मณี (2558) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนรู้รายวิชา การ ถ่ายภาพสิ่งแวดล้อมศึกษา สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า คู่มือจัดการเรียนการสอนการถ่ายภาพสิ่งแวดล้อมศึกษา สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขา สิ่งแวดล้อมศึกษา มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.80/83.20 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 มีดัชนี ประสิทธิภาพ (E.I) เท่ากับ 0.4042 นิสิตมีความรู้เกี่ยวกับการถ่ายภาพสิ่งแวดล้อมศึกษามีทักษะในการ ถ่ายภาพสิ่งแวดล้อมศึกษาและมีเจตคติด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาหลังเรียนมากกว่าก่อนเรียนการพัฒนา คู่มือการจัดการเรียนรู้การถ่ายภาพสิ่งแวดล้อมศึกษา สำหรับนิสิตปริญญาตรี สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีประสิทธิภาพและมีความ เหมาะสม ทำให้นิสิตมีความรู้ด้านการถ่ายภาพ มีทักษะปฏิบัติในการถ่ายภาพและมีเจตคติที่ดีต่อ สิ่งแวดล้อม

พัชชिता กุลสุวรรณ (2558) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนการสอน เศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการ สำหรับนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า

1. คู่มือการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมมี จำนวน 11 บท และแผน การจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม มี จำนวน 11 แผน ซึ่งสอดคล้องกัน คือ แนวคิด เศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม อุปสงค์และอุปทานทางเศรษฐศาสตร์ ระบบตลาดกับการจัดสรรทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การประเมินค่าต้นทุนและผลประโยชน์ทางเศรษฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สวัสดิการ เศรษฐศาสตร์กับทรัพยากรประมงเศรษฐศาสตร์กับทรัพยากรที่ดิน เศรษฐศาสตร์ กับ ทรัพยากรป่าไม้ เศรษฐศาสตร์กับทรัพยากรน้ำ เศรษฐศาสตร์กับมลพิษสิ่งแวดล้อมเศรษฐศาสตร์กับ ความยั่งยืน Mahasarakham

2. คู่มือการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.49/82.00

3. ดัชนีประสิทธิผลของการเรียนด้วยคู่มือการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์ สิ่งแวดล้อม ที่พัฒนาขึ้นมีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.534 แสดงว่าหลังเรียนด้วยคู่มือนิสิตมี ความก้าวหน้าในการเรียนร้อยละ 53.40

4. นิสิตที่เรียนด้วยคู่มือการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมแบบบูรณา การมีความรู้เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทักษะทาง เศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม หลังเรียนมากกว่า ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

โดยสรุป คู่มือการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการที่ พัฒนาขึ้นมาในครั้งนี้ มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับนิสิต เนื่องจากหลังใช้คู่มือฯ นิสิตมีความรู้เกี่ยวกับ เศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม มีเจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และมีทักษะทางเศรษฐศาสตร์

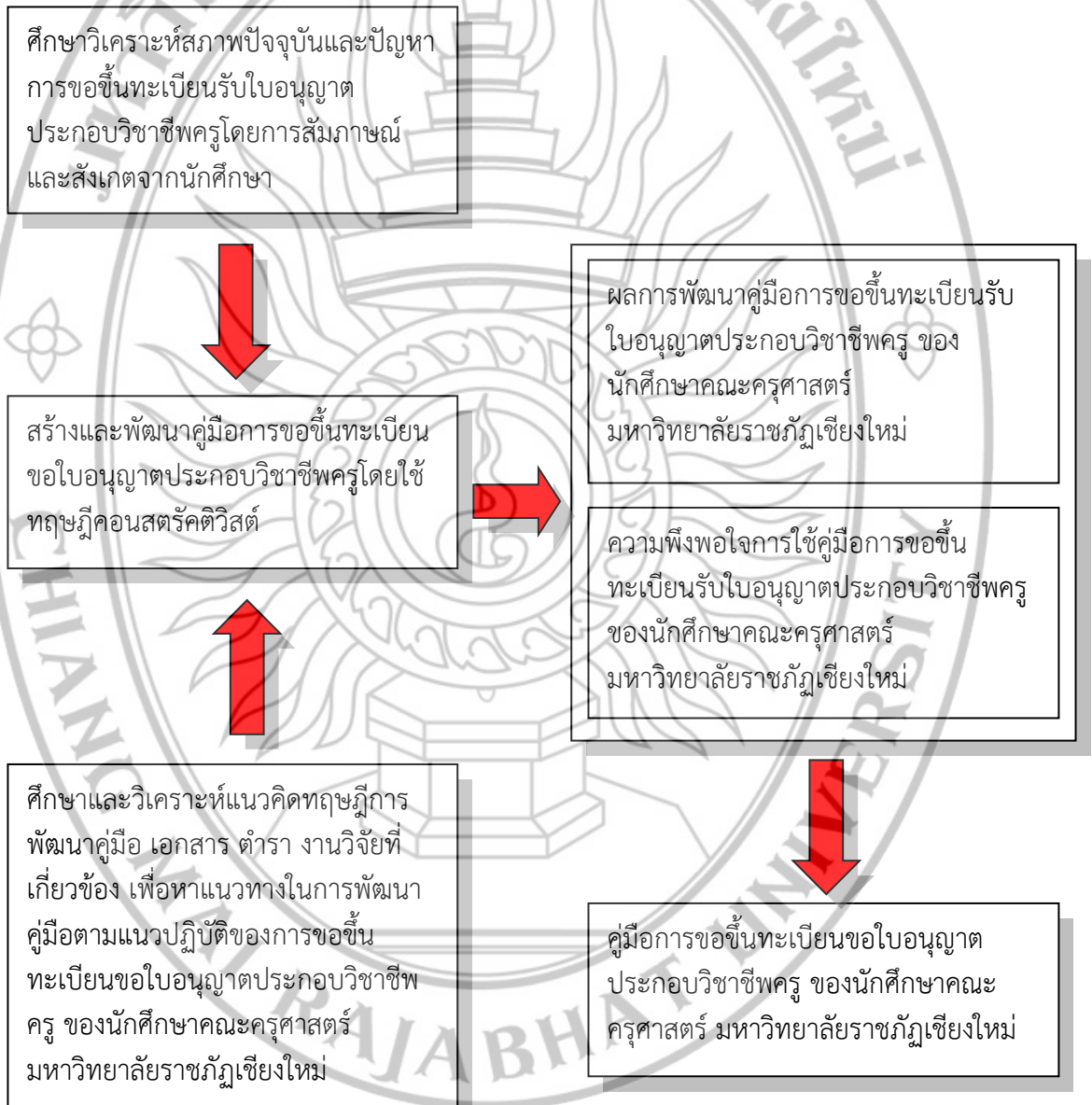
สิ่งแวดล้อม เพิ่มมากขึ้น จึงควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูผู้สอนนำไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาในระดับปริญญาตรีต่อไป

นายสุพจน์ พ่วงศิริ (2559) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือความจริงเสริม เรื่อง การใช้เครื่องวัดปริมาณไขมันในร่างกาย สำหรับนิสิตสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ คู่มือมีคุณภาพด้านสื่ออยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.92 ด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 และมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์เท่ากับ 81/82 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 12.10 มีคะแนนค่าเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 18.37 การวิเคราะห์ t-test ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อคู่มือความจริงเสริม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47

โดยสรุป จากงานวิจัยทั้ง 10 เรื่อง พบว่า การเรียนและการศึกษาในบทเรียนหรือเนื้อหาด้วยคู่มือ สามารถช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการศึกษาของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพก้าวหน้าพัฒนาเพิ่มขึ้น และมีความพึงพอใจต่อคู่มืออยู่ในระดับมาก จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้วิจัยพัฒนาคู่มือการขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ขึ้น

กรอบแนวความคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา การพัฒนาคู่มือการขอขึ้นทะเบียนขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ซึ่งสามารถสรุปนำเสนอเป็นกรอบแนวความคิดได้ดังนี้

ภาพที่ 2.2 แผนผังแสดงกรอบแนวความคิด